

2. سوره بقره آیات 161 و 162 و 163 و 164

پیام ها / 1- اصرار بر کفر و در حال کفر مردن ، دوری ابدی انسان را از رحمت الهی بدنبال دارد . «ماتوا و هم کفار ... علیهم لعنة الله» 2- آنچه مهم است ، پایان عمر انسان است که آیا با ایمان می میرد یا بی ایمان . «ماتوا و هم کفار» 3- تخفیف کیفر یا تأخیر آن ، مربوط به دنیا است . در قیامت نه تخفیف است و نه تأخیر . «لا یخفف ... لا هم یُنظرون» 4- شناخت طبیعت ، یکی از راههای خدا شناسی است که شناخت او ، قدرت ، حکمت و یکتایی او را در بر دارد . «الهمک اله واحد... فی خلق السموات... لایات» ...

آیه

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرًا أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ
خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ
وَالْهَٰكِمُ إِلَهٌُ وَحِيدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاجْتِيفِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالثَّلَكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيحِ وَالسَّحَابِ الْمُسْتَبَرِّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

ترجمه

همانا کسانی که کافر شدند و در حال کفر از دنیا رفتند ، لعنت خدا و فرشتگان و مردم ، همگی بر آنها خواهد بود.
(آنان برای) همیشه در آن (لعنت و دوری از رحمت پروردگار) باقی می مانند ، نه از عذاب آنان کاسته می شود و نه مهلت داده می شوند.

و معبود شما خدایی یگانه است، جز او معبودی نیست، بخشنده ی مهربان است.

همانا در آفرینش آسمان ها و زمین و در پی یکدیگر آمدن شب و روز و کشتی هایی که برای سود رسانی به مردم در دریا در حرکتند و آبی که خداوند از آسمان نازل کرده و با آن زمین مرده را زنده نموده و انواع جنیندگان را در آن گسترده و (همچنین) در تغییر مسیر بادها و ابرهایی که میان آسمان و زمین معلقند، برای مردمی که می اندیشند، نشانه هایی گویاست.

نکته ها

در آیه ی قبل بیان شد که اگر کتمان کنندگان ، توبه کرده و حقایق را بیان نمایند ، مورد لطف الهی قرار می گیرند. در این آیه می فرماید : اما اگر کفار توبه نکرده و در حال کفر بمیرند ، باز همان لعنت خداوند و فرشتگان و تمام مردم گریبان گیر آنان خواهد بود.

سؤال : در آیه، لعنت همگی مردم بر کفار مطرح شده است، ولی ناگفته پیداست که بعضی از مردم، خودشان کافر یا دوست کافرند، پس لعنت همه مردم در آیه به چه معنا می باشد؟

پاسخ : لعنت ، در دنیا و آخرت مطرح است . کسانی که در دنیا دوست کفار یا خود کافرند ، در آخرت لعنت خواهند شد. «کلما دخلت امة لعنت اختها» [486]

یکی از درخواست ها و دعاهای اولیای خدا ، مسلمان مردن است. حضرت یوسف از خداوند می خواهد که مسلمان بمیرد : «توفنی مسلماً» [487] حضرت ابراهیم و یعقوب به فرزندان خود سفارش می کنند که «فلاتموتنّ الا وانتم مسلمون» [488] نمیرید مگر اینکه مسلمان یعنی تسلیم پروردگار باشید.

همانگی میان عناصر طبیعت و اجزای هستی و قوانین حاکم بر آنها، همه نشان دهنده ی حاکمیت و قدرت و اراده ی خدای یگانه است. آفرینش آسمان ها و توسعه ی دائمی آنها [489] که دست انسان تاکنون فقط به قسمتی از اولین آسمان رسیده، و استحکام [490] و طبقات هفتگانه [491] و نظام حاکم [492] و تناسبات و ارتباطات میان هریک و بی ستون بودن [493] و حفاظت آنها [494] و حرکات ستارگان در مدارهای خود و فاصله هریک از آنها، همه نشانه های قدرت خداوند یکتای حکیم است.

سعدی می گوید:

آفرینش ، همه تدبیر خداوند دل است دل ندارد ، که ندارد به خداوند اقرار

کوه و دریا و درختان ، همه در تسبیحند نه همه مستمعی ، فهم کند این اسرار

عقل ، حیران شود از خوشه زرین عنب فهم ، عاجز شود از حبه یاقوت انار

پاک و بی عیب ، خدایی که به تقدیر عزیز ماه و خورشید، مسخر کند و لیل و نهار

کلمه «ریاح» جمع «ریح» به معنای باد است، ولی در قرآن هر جا کلمه «ریح» آمده همراه قهر و عذاب است، مانند : «ریح صرصر» [495] ولی هر جا کلمه «ریاح» آمده است، همراه باران و لطف الهی است. در حدیث می خوانیم : هرگاه بادی می وزید پیامبر صلی الله علیه وآله می فرمود : «اللهم اجعلها ریاحا و لا تجعلها ریحا» خداوند! این باد را ریاح رحمت

قرار ده ، نه ریح عذاب. [496]

(486) اعراف، 38.

(487) یوسف، 101.

(488) بقره، 132.

(489) و انا لموسعون» ذاریات، 47.

(490) سبعاًشداداً» نبأ، 12.

(491) سبع سموات طباقاً» ملك، 3.

(492) اوحی فی کلّ سماء امرها» فصلت، 12.

(493) بغیر عمد ترونها» رعد، 2.

(494) سقفاً محفوظاً» انبیا، 32.

(495) الحاقه، 6.

پیام ها

- 1- اصرار بر کفر و در حال کفر مردن ، دوری ابدی انسان را از رحمت الهی بدنبال دارد . «ماتوا و هم کفار ... علیهم لعنة الله»
- 2- آنچه مهم است ، پایان عمر انسان است که آیا با ایمان می میرد یا بی ایمان . «ماتوا و هم کفار»
- 3- تخفیف کیفر یا تأخیر آن ، مربوط به دنیا است . در قیامت نه تخفیف است و نه تأخیر . «لا یخفف ... لا هم ینظرون»
- 4- شناخت طبیعت ، یکی از راههای خدانشناسی است که شناخت او ، قدرت ، حکمت و یکتایی او را در بر دارد . «الهکم اله واحد... فی خلق السموات... لایات»
- 5- خداوند ، نظیر و شبیه ندارد و مرکب از اجزا نیست . «اله واحد»
- 6- هم طبیعت و هم صنعت دست ساخت انسان ، از اوست . «خلق السموات و الارض... والفلک»
- 7- هر موجودی در جهان هستی، آیه ای از آیات کتاب خداوند در طبیعت است. «لایات» برگ درختان سبز ، در نظر هوشیار هر ورقش دفتری است ، معرفت کردگار
- 8 - تنها خردمندان از نگاه در هستی ، درس خدانشناسی می گیرند . «ان فی خلق السموات ... لایات لقوم یعقلون»